

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه فاطمیه

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان

جایگاه ملائکه و کارکرد ایشان در نظام خلقت

استاد راهنما

سرکار خانم دانش کهن

استاد داور

جناب آقای دکتر باقی زاده

پژوهشگر

طاهره باجلان

بهار ۱۳۹۴

چکیده

پژوهش حاضر دربرگیرنده شناخت حقیقی یکی از موجودات شگفت انگیز خالق هستی (ملائکه) می باشد. ملائکه جمع مَلَك از ریشه الوک گرفته شده است که در لغت به معنای رسالت است، زیرا این موجودات آسمانی واسطه میان خداوند و موجودات مادی بوده اند و در واقع فرستاده های پروردگار به سوی زمین و زمینیان می باشند. از نظر اصطلاحی ملک به معنای فرشته است که حقیقت وجودی اش نورانی و غیر مادی بوده و دارای ویژگی ها و صفاتی خاص همچون: عصمت و قدرت... می باشند و هر یک از این ملائکه دارای مقام و مرتبه ای مشخص نزد پروردگار خویش دارند که خداوند متناسب با مقام و مرتبه ایشان، وظایفی تعیین کرده است: گروهی حاملان وحی الهی اند و برخی واسطه رزق و روزی به موجودات الهی می باشند، ملکی مسئول دمیدن، ملائکه ای مسئول قبض ارواح انسان ها، گروهی حافظ آیات الهی، گروهی از ملائکه امداد هستند، دسته ای دیگر ملائکه نگهبان انسان و اعمال اویند، در مجموع می توان گفت که برخی موظف به رساندن رحمت الهی بر بندگان هستند و برخی دیگر از فرشتگان موظف به انجام عذاب های الهی اند. در این پژوهش سعی شده است که به روش کتابخانه ای و بر اساس منابع قرآنی و روایی بحثی جامع در رابط با جایگاه ملائکه و کارکرد ایشان در نظام خلقت ارائه دهد.

واژگان کلیدی: ملائکه، آسمانیان، روحانیون، رسولان الهی.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
فصل اول: کلیات	
۳	۱- تعریف و تبیین موضوع
۵	۲- اهمیت و ضرورت تحقیق
۵	۳- اهداف و فواید تحقیق
۶	۴- پیشینه تحقیق
۸	۵- سؤال های تحقیق
۹	۶- روش تحقیق
۹	۷- ساختار تحقیق
۱۰	۸- مفهوم واژگان کلیدی
۱۰	۹- محدودیت ها، مشکلات و موانع
فصل دوم: مفاهیم و مبادی بحث	
۱۲	۱- ماهیت ملائکه

۱۴	۲- فلسفه خلقت ملائکه
۱۵	۳- سابقه ملائکه
۱۶	۴- ابطال عقیده مشرکان مبنی بر مؤنث بودن ملائکه
۱۹	۵- وجوب ایمان به ملائکه
۲۰	۶- صفات ملائکه
۲۰	۶-۱- ملائکه موجوداتی عاقل و ذی شعور
۲۱	۶-۲- عدم وجود شهوت و غضب در ملائکه
۲۱	۶-۳- عصمت ملائکه
۲۳	۶-۴- تمثیل ملائکه
۲۵	۷- مراتب و مقام فرشتگان
۲۶	۸- اختیار ملائکه
۲۷	۹- فضیلت ملائکه
۳۱	۱۰- مرگ ملائکه
۳۳	جمع بندی

فصل سوم: کارکرد ملائکه در نظام خلقت

۳۵	۱- کارکرد دنیوی ملائکه رحمت
۳۵	۱-۱- ملائکه یاری کننده انبیاء و مؤمنان
۳۶	۱-۱-۱- فرشته وحی جبرئیل

۲۲. __، __، الروضه من الكافي، مترجم: سید هاشم رسولی محلاتی، ج ۲، چ اول، تهران، انتشارات علمیه اسلامیة، ۱۳۶۴ ش.

۲۳. __، __، الروضه من الكافي (گلستان آل محمد)، مترجم: محمد باقر کمره ای، ج ۵، چ اول، تهران، کتابفروشی اسلامیة، ۱۳۸۲ ش.

۲۴. __، __، تحفه الاولیاء (ترجمه اصول کافی)، مترجم: محمد علی اردکانی، محقق: محمد وفادار مرادی، ج ۴، قم، دارالحديث، ۱۳۸۸ ش.

۲۵. کوفی اهوازی، حسین بن سعید، زاهد کیست؟ وظیفه اش چیست؟ (ترجمه الزهد)، ج ۱، محقق: عبدالله صالحی، چ اول، قم، نور السجاد، ۱۳۸۷ ش.

۲۶. گلستانه، سید علاء الدین محمد، منهج الیقین (شرح نامه امام صادق علیه السلام به شیعیان)، محقق: مجتبی صفی، ج ۱، چ اول، قم، دارالحديث، ۱۴۲۹ ق.

۲۷. مترجمان، تفسیر هدایت، مترجم: __، ج ۱۱، چ اول، مشهد، بنیاد پژوهشهای اسلامی آستان قدس رضوی، ۱۳۷۷ ش.

۲۸. __، ترجمه تفسیر مجمع البیان فی تفسیر القرآن، محقق: رضا ستوده، ج ۱۳، چ اول، تهران، انتشارات فراهانی، ۱۳۶۰ ش.

۲۹. مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، آسمان و جهان (ترجمه کتاب السماء والعالم بحار الانوار ج ۵۴)، ج ۱ و ۲ و ۳ و ۴، چ اول، تهران، انتشارات اسلامیة، سال ۱۳۵۱ ش.

۳۰. __، __، احتجاجات (ترجمه جلد ۹ بحار الانوار)، مترجم: موسی خسروی، ج ۱، چ اول،

تهران، اسلامیه، ۱۳۷۹ش.

۳۱. مکارم شیرازی، آیت الله ناصر، تفسیر نمونه، ج ۱۱ و ۱۲، چ اول، تهران، دارالکتب الاسلامیه،

۱۳۷۴ش.

۳۲. __، __، پیام امیرالمومنین، شرح جامعی بر نهج البلاغه، مترجم: با همکاری جمعی از علما،

ج ۱، چ چهارم، بی جا، انتشارات دارالکتب اسلامیه، ۱۳۶۸ش.

۳۳. مفید، محمد بن محمد، دفاع از تشیع (ترجمه الفصول المختاره للمفید)، ۱ جلد، چ اول، قم،

انتشارات مومنین، ۱۳۷۷ش.

۳۴. ممدوحی کرمانشاهی، آیت الله حسن، شناخت و شهود (ترجمه و شرح صحیفه سجادیه)، ج ۱، چ

اول، قم، مرکز چاپ و نشر دفتر تبلیغات حوزه های علمیه قم، ۱۳۶۸ش.

۳۵. نجفی خمینی، محمد جواد، تفسیر آسان، ج ۸، چ اول، تهران، انتشارات الاسلامیه، ۱۳۹۸ق.

۳۶. ورام بن أبی فراس، مسعود بن عیسی، مجموعه ورام آداب و اخلاق در اسلام (ترجمه تنبیه

الخواطر)، مترجم: محمد رضا عطایی، ج ۱، چ اول، مشهد، بنیاد پژوهشهای اسلامی آستان قدس

رضوی، ۱۳۶۹ش.

۳۷. هلالی، سلیم بن قیس، اسرار آل محمد علیهم السلام (ترجمه کتاب سلیم)، مترجم: اسماعیل

انصاری، ۱ جلد، چ اول، قم، نشر الهادی

ب) منابع عربی:

۱. آلوسی، سید محمود، روح المعانی فی تفسیر القرآن العظیم، محقق: عطیه علی عبدالباری، ج ۱۴، چ اول، بیروت، دارالکتب العلمیه، ۱۴۱۵ق.
۲. ابن بابویه، محمد ابن علی، کمال الدین وتمام النعمه، محقق: علی اکبر غفاری، ج ۱، چ دوم، تهران، انتشارات اسلامی، ۱۳۹۵ق.
۳. __، __، فضائل الشیعہ، ج ۱، چ اول، تهران، انتشارات اعلمی، بی تا.
۴. بحرانی، سید هاشم، البرهان فی تفسیر القرآن، تحقیق: قسم الدراسات الاسلامیه مؤسسه البعثه قم، ج ۴، چ اول، تهران، بنیاد بعثت، ۱۴۱۶ق.
۵. بیضاوی، عبدالله بن عمر، انوار التنزیل و اسرار التأویل، تحقیق: محمد عبدالرحمن المرعشی، ج ۱، چ اول، بیروت، دار احیاء التراث العربی، ۱۴۱۸ق.
۶. حافظ برسی، رجب بن محمد، مشارق انوار الیقین فی اسرار أمیر المؤمنین (علیه السلام)، محقق: علی عاشوری، ج ۱، چ اول، بیروت، انتشارات اعلمی، سال ۱۴۲۲ق.
۷. راغب اصفهانی، حسین بن محمد، المفردات فی غریب القرآن، محقق: صوان عدنان داودی، ج ۱، چ اول، دارالعلم الدار الشامیه، دمشق-بیروت، ۱۴۱۲ق.
۸. عده ای از علماء، الاصول الستہ عشر (ط-دار الحدیث)، ضیاء الدین محمودی، ج ۱، چ اول، قم، مؤسسه دارالحدیث الثقافیه، ۱۴۲۳ق.
۹. قمی، علی بن ابراهیم، محقق: طیب موسوی جزایری، ج ۱ و ۲، چ سوم، قم، دارالکتاب، ۱۴۰۴ق.

۱۰. قمی مشهدی، محمد بن محمد رضا، تفسیرکنز الدقائق و بحر الغرائب، محقق: حسین درگاهی، ج ۴، چ اول، تهران، سازمان چاپ و انتشارات وزارت ارشاد اسلامی، ۱۳۶۸ ش.
۱۱. کاشانی، ملّا فتح الله، زبده التفاسیر، تحقیق: بنیاد معارف اسلامی، ج ۷، چ اول، قم، بنیاد معارف اسلامی، ۱۴۲۳ ق.
۱۲. کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی (ط-اسلامیه)، علی اکبر غفاری و محمد آخوندی، ج ۸، چ چهارم، تهران، دارالکتب اسلامیه، ۱۴۰۷ ق.
۱۳. کوفی، فرات بن ابراهیم، تفسیر فرات الکوفی، محقق: کاظم محمد، ج ۱، چ اول، تهران، مؤسسه الطبع والنشر فی وزارة الرشاد الاسلامی، ۱۴۱۰ ق.
۱۴. لیثی واسطی، علی بن محمد، عیون الحکم والمواعظ (للیثی)، محقق: حسین حسینی بیرجندی، ج ۱، چ اول، قم، دارالحديث، ۱۳۷۶ ش.
۱۵. مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، بحار الانوار (ط-بیروت)، محقق: جمعی از محققان، چ دوم، بیروت، دارالاحیاء التراث العربی، ۱۴۰۳ ق.
۱۶. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، چ ۱، مکتب الاعلام الاسلامی، قم، ۱۳۶۲ ش.
۱۷. مدرسی، سید محمد تقی، من هدی القرآن، ج ۹، چ اول، تهران، دار محبّی الحسین، ۱۴۱۹ ق.
۱۸. مسعودی، علی بن حسین، اثبات الوصیه، ج ۱، چ سوم، قم، انصاریان، ۱۳۸۴ ش.
۱۹. مفید، محمد بن محمد، الاختصاص، محقق: علی اکبر غفاری، محمود محرمی زرنندی، ج ۱، چ اول، قم، الموتر العالمی لاطفیه الشیخ المفید، ۱۴۱۳ ق.

ج) کتابخانہ الکترونیکی:

الف) جامع الاتفاسير.

ب) جامع الاحاديث.

.